

Handläggare
Petra Sundström

Datum
2016-03-10

Diarienummer
OSN-2016-0098

Omsorgsnämnden

Plan för hållbart boende

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden föreslås besluta

att anta planen för hållbart boende,

att plan för hållbart boende revideras årligen i samband med nämndens verksamhetsplan och budget, samt

att uppdra till förvaltningen att återkomma med förslag till hur genomförandet av rätten att välja boende ska ske.

Ärendet

Omsorgsnämnden beslutade vid sammanträdet i februari 2015 att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för hållbart boende. Planen ska beskriva inriktningen på nämndens arbete med att ta fram nya boenden såväl som visa hur nämnden ska arbeta för att möjliggöra eget boende för nämndens målgrupper.

Gällande att införa rätt att välja boende för den enskilde behöver flera delar belysas och utarbetas närmare. Förvaltningen ser dock att en möjlighet för den enskilde att få ett ökat inflytande genom att erbjuda en möjlighet att välja mellan de lediga lägenheter som motsvarar den enskildes behov och önskemål. Förvaltningen behöver arbeta vidare på hur denna lösning kan genomföras utifrån den brist på bostäder som i dag finns.

Nämndens bostadsförsörjningsplan ligger som en bilaga till planen.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inte några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för jämställdhet

Ärendet har inte några konsekvenser för jämställdhet.

Tillgänglighet

Ärendet har inte några konsekvenser för tillgänglighet.

Barnperspektiv

Ärendet har inte några konsekvenser för barn och unga.

Omsorgsförvaltningen

Tomas Odin
direktör

Plan för hållbart boende 2016-2018

Innehållsförteckning

1	INLEDNING OCH BAKGRUND	3
2	BEHOV AV BOENDEN UNDER MANDATPERIODEN	3
2.1	BESKRIVNING AV MÅLGRUPP OCH BOENDEUTFORMNINGAR	3
2.1.1	Avgränsningar	4
3	INVENTERING OCH GENOMLYSNING INFÖR BOSTADSFÖRSÖRJNINGSPLANEN ..	4
3.1	TRENDER, ÖNSKEMÅL OCH UTMANINGAR.....	4
3.1.1	Barn och ungdom	4
3.1.2	Vuxna LSS	4
3.1.3	Socialpsykiatri.....	5
3.2	NULÄGESBESKRIVNING OCH BEHOVSBESKRIVNING.....	5
3.2.1	Nuläge barn och ungdom	5
3.2.2	Kommande behov inom perioden för barn och ungdom	5
3.2.3	Nuläge vuxna LSS	5
3.2.4	Kommande behov inom perioden för vuxna LSS.....	6
3.2.5	Nuläge Socialpsykiatri SoL	7
3.2.6	Kommande behov inom perioden Socialpsykiatri SoL	7
3.3	SAMMANFATTNING	8
4	DRIFTSFORMER	9
4.1	NULÄGE	9
4.2	AVTALSTIDER.....	9
4.3	FRAMTIDA INRIKTNING I DRIFTSFORM OCH KONKURRENSUTSÄTTNING	11
4.3.1	Krav i förfrågningsunderlag.....	11
5	KRAV PÅ BOENDELOKALERNAS UTFORMNING.....	11
6	SAMMANBOENDE I BOSTAD MED SÄRSKILD SERVICE.....	11
7	ALTERNATIVA INSATSER OCH ARBETSSÄTT	12
8	DEN ENSKILDES RÄTT ATT VÄLJA BOENDE	12
9	SAMMANFATTNING AV NÄMNDENS FORTSATTA ARBETE	13

1 Inledning och bakgrund

Omsorgsnämnden beslutade vid sammanträdet i februari 2015 att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för hållbart boende. Planen ska beskriva inriktningen på nämndens arbete med att ta fram nya boenden såväl som visa hur nämnden ska arbeta för att möjliggöra eget boende för nämndens målgrupper. Samtidigt ska förvaltningen utreda om personer beviljade bostad med särskild service kan ges möjlighet att välja boende.

Nämnden för hälsa och omsorg (NHO) tog fram så kallade boendeplaner. I dessa beskrevs nämndens kommande behov av boenden inom LSS och socialpsykiatri för personer 21-64 år. Den boendeplan som NHO antog 2013 gäller för perioden 2013-2016. Barn- och ungdomsnämnden har inte haft motsvarande plan. NHO har även haft en konkurrensplan och en uppföljningsplan. Syftet med dessa har varit att tydliggöra vilken verksamhet som ska konkurrensutsättas och inte samt inriktningen för nämndens uppföljningsarbete. Dessa planer gällde 2012-2014.

2 Behov av boenden under mandatperioden

Omsorgsnämnden ansvarar för att planera och sörja för att det finns tillgång till bostad med särskild service för nämndens målgrupper. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att, utifrån nämndernas behov, anskaffa boenden genom förvärv, om- eller nybyggnation av fastigheter.

Kommunfullmäktige har beslutat om att en bostadsförmedling ska startas. Vidare har stadsdirektören fattat beslut om att en så kallad matchningsfunktion vilken ska effektivisera fördelningen av tomma lägenheter till personer som har beviljats bostadssocialt kontrakt. Omsorgsnämndens plan för hållbart boende bör därför utformas så att den harmonierar med kommande bostadsförmedling och matchningsfunktion.

Omsorgsnämnden har, för att kunna lämna en tydlig beskrivning av kommande behov till kommunstyrelsen, valt att redovisa behov under mandatperioden i en bostadsförsörjningsplan som återfinns i bilaga 1. Bostadsförsörjningsplanen kommer att beredas gemensamt för de sociala nämnderna till kommunstyrelsen.

2.1 Beskrivning av målgrupp och boendeutformningar

Målgruppen för bostad med särskild service är personer med funktionsnedsättningar, så som personer med utvecklingsstörning, autism, aspergers syndrom, downs syndrom, personer med hjärnskador, yngre personer med demens som tillhör personkretsen enligt LSS samt personer med olika psykiskatrika diagnoser. Inom målgrupperna finns även personer med mer komplexa funktionsnedsättningar som personer med flerfunktionshinder, personer med utåtagerande beteende och personer med stora hälso- och sjukvårdsbehov. Dessa personer behöver kontakt och tillgång till personalstöd dygnet runt i olika omfattningar

Nämnden har behov av olika typer av boenden både till fysisk utformning och geografiskt läge på boendeenheter. För personer med flerfunktionshinder behövs stora utrymmen och god tillgänglighet på boendet (pga hjälpmedel). För personer med beteenden som kan uppfattas som störande för närliggande grannar behövs ofta att boendet är avgränsat för att undvika störningar och eventuella vräkningar. Behovet av boendeenheter varierar från så kallat tätt boende (gruppboende), där lägenheterna finns samlade i direkt anslutning till gemensamhetsutrymmen, till samlade lägenheter i en trappuppgång där gemensamhetsutrymmet och personal finns i en lägenhet i samma trappuppgång (trapphusboende). Ett visst behov finns även av servicebostäder där lägenheter finns i samma bostadsområde (gård) som gemensamhetsutrymmet och personalstödet. Dessa lägenheter kan även fungera som utslussningslägenheter från ett boende med tätare stöd.

2.1.1 Avgränsningar

Behov av boende till personer under 65 år som pga av somatiska eller andra funktionsnedsättningar som inte är orsakade av psykisk funktionsnedsättning, och som beviljas boende enligt SoL finns inte med i detta underlag. Dessa personer erbjuds oftast boendeplats ofta inom äldrenämndens särskilda boenden.

3 Inventering och genomlysning inför bostadsförsörjningsplanen

Informationen i detta kapitel är främst inhämtad från det underlag som omsorgsförvaltningen tog fram under hösten 2015 i arbetet med bostadsförsörjningsplanen. Information kring icke verkställda beslut och hur många som väntar på att få byta boende p.g.a ändrade behov är uppdaterade i mars 2016.

Kapitlet inleds med en beskrivning av trender, önskemål och utmaningar som nämnden möter inom de tre avdelningarna på förvaltningen; barn- och ungdom, vuxna LSS och socialpsykiatri SoL. Efter detta följer en beskrivning av nuläge och kommande behov inom respektive område. Nulägesbeskrivningen är för att få en mer samlad bild över hur det ser ut i respektive område samt det arbete som pågår inom nämnden. Under rubriken kommande behov presenteras bl.a, minst antal boenden som nämnden har behov av.

3.1 Trender, önskemål och utmaningar

3.1.1 Barn och ungdom

Inom barn- och ungdom ser förvaltningen att det finns ett ökat behov av ”andrum” när den enskilde exempelvis kommer från ett HVB-boende och inte klarar av att gå direkt till egen lägenhet. Allt fler önskar även bo i ett träningsboende som ett led i att flytta hemifrån.

En utmaning som förvaltningen möter är unga vuxna som ansöker om vuxenboende 9 § 9 LSS där stödbehovet skulle kunna tillgodoses genom mindre insatser som t.ex boendestöd i egen lägenhet. I Uppsala finns inte boendestöd utformat för personer med lindrig utvecklingsstörning. Förvaltningen ser även att personer ansöker om boende för att kunna flytta hemifrån då det är svårt att få egen lägenhet i Uppsala p.g.a bostadsbrist.

3.1.2 Vuxna LSS

Allt fler personer vill kunna välja vilka de ska bo i samma boende som. Skolungdomar vill fortsätta umgås i ett gemensamt boende med sina skolkamrater. Det finns även personer som önskar vara sammanboende med sin partner eller en vän.

Yngre personer med vissa demenssjukdomar kan tillhöra personkretsen enligt LSS, vilket kan innebära att rätt till bostad med särskild service enligt LSS kan finnas. I dagsläget så finns inget LSS-boende för dessa personer utan de får sitt beslut verkställt inom enligt SoL inom äldrenämndens särskilda boendeenheter. Nämnden har fått in fler antal ansökningar om LSS-boende från denna målgrupp under de senaste åren. I fler fall finns det minderåriga barn som nämnden behöver ta särskild hänsyn till i utformningen av bostad med särskild service riktade till yngre personer med demens, så att de upplever en trygg miljö när de hälsar på sin förälder.

Likt barn- och ungdom finns utmaningen där förvaltningen ser att personer som ansöker om boende där stödbehovet skulle kunna tillgodoses genom mindre insatser som t.ex boendestöd i egen lägenhet. I Uppsala finns inte boendestöd utformat för personer med lindrig utvecklingsstörning. Förvaltningen ser även att personer ansöker om boende för att kunna flytta hemifrån då det är svårt att få egen lägenhet i Uppsala p.g.a bostadsbrist.

3.1.3 Socialpsykiatri

De yngre personerna som söker stöd hos nämnden har oftast en neuropsykiatrisk diagnos (autismspektrumstörning och/eller ADHD) och/eller bipolär sjukdom. De yngre önskar i större utsträckning flera olika alternativ på boendeform. Förvaltningen kan se behov av olika individuella lösningar såsom stödboende som är knutna till en bas där nämnden kan placera personer som är lite mer utåtagerande.

Många äldre personer har en psykisk ohälsa. En del har haft ohälsan hela livet, andra får den i samband med åldrandet. Fler personer har behov av ett psykiatriboende även när de är äldre, då det psykiska tillståndet är av sådan art att specifik kompetens behövs hos personalen och det kan även handla om att exempelvis andra medboenden kan bli störda eller rädda. Dessa psykiatriboenden behöver även ha möjlighet att ta hand om personernas somatiska hälsotillstånd.

Inom nämndens boenden inom socialpsykiatri finns äldre personer som inte längre behöver bo på ett boende med psykiatriinriktning. Deras behov bör kunna tillgodoses på ett vård- och omsorgsboende då det är främst omvårdnadsinsatser dessa personer har behov av. Personal på dessa boenden ska kunna tillgodose både psykiska och fysiska omsorgsbehov.

Bostadsbristen i Uppsala är även märkbar inom socialpsykiatrin där personer ansöker om boende för att få tillgång till en egen bostad. För fler av dem som ansöker om boende ser förvaltningen att stödbehovet motsvarar det stöd som kan ges av boendestöd.

3.2 Nulägesbeskrivning och behovsbeskrivning

3.2.1 Nuläge barn och ungdom

På barn- och ungdom finns cirka 17 boendeplatser där nämnden har anvisningsrätt. 3 personer har annat boende via så kallat individavtal.

Det är få icke verkställda beslut som har behövts rapporterats till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) då de flesta besluten kan verkställas inom tre månader. Om brist på boendeplatser uppstår beror det främst på att personer 21 år eller äldre inte får beslut om vuxenboende verkställt. Det är i dagsläget en person som väntar på plats på ett vuxenboende.

Under våren 2016 kommer boendet på Eklundshov att avvecklas och de boende kommer att flytta till boendelokaler på Bellmansgatan.

Snittkostnad för ett sammanhållet barn-och ungdomsboende LSS är 5 195 kr/dygn. Det finns enstaka personer som kräver extra bemanning och speciallösningar i boendet. Dessa är alltid mer kostnadskrävande för nämnden. Ett exempel på dygnspris för en person är 14 088 kr.

3.2.2 Kommande behov inom perioden för barn och ungdom

Förvaltningen känner till tre personer som är placerade inom ramupphandlade/individavtal utanför Uppsala som önskar flytta tillbaka till Uppsala. Dessa beräknas kunna flytta till befintliga boenden.

Under planperioden beräknas sju personer kunna flytta till vuxenboende vilket ger plats till nya personer som får beslut om barn- och ungdomsboende. De nya beslut om barn- och ungdomsboende som fattas under perioden bedöms kunna verkställas på befintliga boenden.

3.2.3 Nuläge vuxna LSS

Nämnden har runt 470 boendeplatser LSS där nämnden har anvisningsrätt. Av dessa boendeplatser, främst inom servicebostäder som ligger mer självständigt, finns några lägenheter som utgör eget hyreskontrakt eller sk kvotlägenhet från Uppsalahem. Detta innebär att nämnden inte kommer ha

kvar lägenheten om personer som bor där flyttar. Vidare har nämnden avropat cirka 80 boendeplatser inom ramavtal samt 12 personer som bor på annat boende via individavtal.

Nämnden har 41 beslut om bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS som inte är verkställda, av dessa är runt 30 beslut äldre än tre månader och rapporteras till IVO som icke verkställda beslut. Utöver dessa beslut är det nio personer som behöver byta boende p.g.a. ändrade behov där personerna har behov av tätare personalstöd. Nämnden har ytterligare ca 45 personer som har anmält önskemål om att få byta boende.

Inom nämnden pågår en planering för att skapa ett boende LSS riktade till yngre personer med demens som tillhör personkrets 2 LSS. Det pågår även planering för att ordna ett boende riktat till personer med psykiska funktionsnedsättningar som ingår i personkrets 3 LSS. Inom dessa målgrupper finns det personer som har eller har haft LSS-beslut om boende men där verkställighet gjorts på ett boende enligt SoL.

Omsättning i bostad med särskild service skiljer sig åt beroende på typ av boende. På de täta gruppboendena bor personer ofta hela sitt liv och omsättningen är inte så stor. I servicebostad och servicebostad i form av trapphus är det något större omsättning. I dessa boendeformer finns det några personer som skulle klara en egen bostad med visst personalstöd. Bostadsbristen i Uppsala leder till att dessa personer blir kvar på boenden LSS.

Inom nämndens befintliga boendeplatser bor 59 personer som är äldre än 70 år. Antalet äldre äldre ökar i nämndens boendeenheter och Uppsala kommun står inom de närmaste åren inför en generationsväxling på gruppboendena vilket innebär att platser kommer frigöras.

Snittkostnad för ett sammanhållet vuxenboende är cirka 2 200 kr/dygn per plats och för en servicebostad i form av trapphusboende 1 460 kr/dygn. Snittkostnaden för en mer självständig servicebostad ligger runt 740 kr/dygn per plats, på dessa platser används nivåsystem. Det finns personer som kräver extra bemanning och speciallösningar i boendet. Dessa är alltid mer kostnadskrävande för nämnden. Snittpris för dessa boendeplatser är runt 5000 kr/dygn per plats. Dyngspris på boendeenheter påverkas när personer går i pension eller av annan anledning slutar på daglig verksamhet. Likaså påverkas priset då individers behov förändras och t ex sovande jour behöver utökas till vaken natt. Detta rör främst de sammanhållna boendeenheterna.

3.2.4 Kommande behov inom perioden för vuxna LSS

Störst behov finns av gruppboendestöd med sammanhållet tätt stöd. För att nämnden ska kunna verkställa de beslut som inte kunnat verkställas och de som behöver byta boende p.g.a ökat behov av personalstöd så behöver nämnden skapa fem till sex stycken sammanhållna gruppboendestäder och eventuellt ett boende i trapphus.

Det finns sex personer som bor på boenden utanför Uppsala kommun där en särskild uppföljning genomförs för att klargöra om dessa personer önskar återvända till Uppsala. Dessa kommer eventuellt att behöva beredas en boendeplats inom kommunen.

Omsorgsförvaltningen arbetar för att hitta lokaler till boende LSS med inriktning till yngre personer med demens (personkrets 2) samt till personer med psykiska funktionsnedsättningar (personkrets 3). Förvaltningen har i dag ingen uppfattning om hur många boendeplatser som kommer att behövas tillskapas till dessa två målgrupper utöver de som redan har planerats. Här behöver förvaltningen arbeta med behovsanalyser för att få en bild över kommande behov så att en bra planering kan göras.

Nämnden står inför en generationsväxling på bostad med särskild service vilket innebär att platser kommer bli lediga på befintliga boenden. Under perioden bedöms omsättning på befintliga boenden inte täcka behovet för att kunna verkställa nya beslut inom tremånadersgränsen.

3.2.5 Nuläge Socialpsykiatri SoL

Nämnden har runt 170 boendeplatser där nämnden har anvisningsrätt, fördelat på nio täta gruppboendestäder, fyra vårdboenden och fyra stödboenden. Vidare finns drygt 60 avropade boendeplatser inom nämndens ramavtal för bostad med särskild service samt cirka 60 avropade boendeplatser inom ramavtal på HVB/korttidsboende. Utöver dessa har nämnden runt 20 träningslägenheter som är knutna till en baslägenhet.

Inom socialpsykiatri SoL finns sex stycken icke verkställda beslut om bostad med särskild service, av dessa är det ett beslut som är äldre än 3 månader och rapporteras därmed till IVO som icke verkställt beslut. Utöver dessa beslut är det tre personer som behöver byta boende p.g.a. ändrade behov där personerna har behov av tätare personalstöd än vad som möjliggörs på boendet personerna i dagsläget bor på.

Omsättning i bostad med särskild service skiljer sig åt beroende på typ av boende. Inom socialpsykiatrin finns fler boenden där personer har bott över en längre tid, omsättningen på dessa boendeenheter är inte så stor. I trapphusboenden är det något större omsättning. Det finns fler personer inom dessa boende som skulle klara en egen bostad med annat stöd som t.ex boendestöd. Svårigheten att få egen bostad bidrar till att fler personer blir kvar inom bostad med särskild service. I dagsläget har förvaltningen identifierat tre personer som skulle klara eget boende. Det samarbete som har skapats med matchningsfunktionen kring bostäder i kommunen har mött upp nämndens behov på ett bra sätt.

Inom nämndens befintliga boendeplatser bor 63 personer (22 av dessa bor på ramavtalsplaceringar) som är äldre än 70 år. Antalet äldre äldre ökar i nämndens boendeenheter och Uppsala kommun står inom de närmsta åren inför en generationsväxling på boendena vilket innebär att platser kommer frigöras.

Snittkostnad för ett boende med tätare personalstöd inom socialpsykiatri SoL är cirka 1 921kr/dygn per plats och för ett stödboende 892 kr/dygn. Snittkostnaden för ett träningsboende är 1 459 kr/dygn.

3.2.6 Kommande behov inom perioden Socialpsykiatri SoL

Inom socialpsykiatrin finns det runt 60 personer som vistas på HVB eller korttidsplats. Hur många av dessa personer som kommer behöva beredas plats på ett boende har förvaltningen i dag ingen samlad bild av. För att fånga in hur många av dessa personer nämnden behöver planera och bereda boendeplats för behöver en genomlysning göras.

Nämnden kan behöva se över boendeenheterna i socialt utsatta områden såsom Bandstolsvägen. Boendesamordnaren har i dagsläget svårt att placera personer där med tanke på risken för att utsätta dessa personer för kriminalitet och/eller missbruk.

Fler personer som bor inom psykiatriboendena börjar uppnå en relativt hög ålder vilket skapar behov av fler boenden som kan ta emot äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar som också har omvårdnadsbehov. Efter den genomgång som har gjorts i förvaltningen behöver ett boende med två enheter med totalt 16 platser skapas för att möta upp detta behov. Ett bra exempel på ett boende som kan ta emot personer som både har psykiska och fysiska funktionsnedsättningar är Vård- och omsorgsboendet Liljefors torg. En bra planering för att motivera personer att byta boende till ett äldrepsykiatriboende som bättre motsvarar dessa personers behov skulle innebära att fler lägenheter skulle frigöras på övriga psykiatriboenden. Detta skulle innebära bl.a. att fler personer som är placerade inom ramavtal erbjudas boende på hemmaplan.

Förvaltningen kan även se behov av att ett flerstegsboende i form av utslussningslägenheter/stödboende kan behövas. Detta som ett mellanled för den enskilde att flytta ifrån bostad med särskild service eller HVB för att sedan uppnå målet med att klara av att flytta till en egen bostad på den öppna bostadsmarknaden.

Nämnden står inför en generationsväxling på bostad med särskild service vilket innebär att platser kommer bli lediga på befintliga boenden. Under perioden bedöms omsättning på befintliga boenden inte täcka behovet för att kunna verkställa nya beslut inom tremånadersgränsen.

3.3 Sammanfattning

De tre områden som nämnden har i sin förvaltning; barn- och ungdom, vuxna LSS och socialpsykiatri märker av att bostadsbristen i Uppsala är en del i att personer ansöker om bostad med särskild service. Vidare försvårar bostadsbristen att personer kan flytta från ett boende till en egen lägenhet och de blir därmed kvar inom bostad med särskild service. Kommunens inrättande av matchningsfunktionen, som är ett samarbete mellan olika nämnder, har gett positiv effekt för nämnden för att personer som står utan möjlighet att själv ordna bostad få en sådan.

Inom bostad med särskild service för vuxna LSS samt socialpsykiatri SoL behöver nya boendeenheter skapas för att nämnden ska kunna möta upp behovet av boenden samt kunna verkställa de beslut som finns inom nämnden. Att nya boendeplatser inrättas har även stor betydelse för nämndens barn- och ungdomsboenden så att de personer som uppnår vuxen ålder kan flytta till rätt boendeform. Den generationsväxling som nämnden står inför kommer att innebära att boendeplatser kommer att bli lediga, vilket nämnden bör ta hänsyn till vid planerad nybyggnation.

För att få till en mer långsiktig planering behöver nämnden utarbeta analysmetoder och verktyg för att analysera kommande behov av boenden som finns inom nämndens ansvarsområde.

4 Driftsformer

Enligt kommunallagen kan kommunen överlåta vissa kommunala angelägenheter till privata utförare att utföra. Om kommunen väljer detta ska en upphandling göras enligt lag om offentlig upphandling (LOU) alternativt lag om valfrihetsystem (LOV).

4.1 Nuläge

Nämnden har tre inriktningar inom bostad med särskild service:

- barn och ungdomsboenden enligt 9 § 8 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), till barn- och ungdom räknas personer upp till 21 år.
- boende för vuxna enligt 9 § 9 LSS,
- boende socialpsykiatri enligt socialtjänstlagen (SoL).

Inom dessa inriktningar finns det tre typer av boendeenheter; sammanhållen gruppboende, serviceboende i form av trapphusboende och serviceboende. Nämnden har även bostad med särskild service enligt LSS i form av ”annan särskilt anpassad bostad”, denna form utgörs en egen lägenhet som inte är knuten till en grupp lägenheter och fast personalstöd.

Utöver bostad med särskild service SoL och LSS har nämnden även beslut om korttidsboende/träningsboende riktat mot socialpsykiatri samt beslut om hem för vård och boende (HVB).

Nämnden har totalt 102 enheter för bostad med särskild service och korttidsvistelse för vuxna enligt LSS och socialtjänstlagen, exklusive ramupphandlade enheter. Av dessa ger nämnden ett uppdrag till Styrelsen Uppsala vård och omsorg (SUV) för totalt 40 enheter, fördelat på 24 stycken för LSS personkretsar och 16 enligt socialtjänstlagen målgrupp socialpsykiatri. Samtliga enheter för bostad med särskild service för barn och ungdomar drivs via uppdrag till SUV.

Driftansvaret för de enheter som konkurrensutsatts redovisas i tabell 1 nedan

Utförare	Antal enheter socialpsykiatri	Antal enheter LSS
BAMU Omsorg AB	-	4
Humana omsorg AB	-	20
Frösunda AB	2	5
Nytida AB	2	1
Private Nursing Sweden AB	-	3
Olivia omsorg AB	-	4
Styrelsen Uppsala V&O	-	20
Totalt	4	57

Tabell 1 Antal konkurrensutsatta boendeenheter fördelat per utförare

4.2 Avtalstider

Uppdragen till SUV är som regel ett år, det finns några enheter som har treåriga uppdrag. Detta beror på att verksamheten är ny och att utföraren därför behöver en längre tid för att bygga upp verksamheten. I tabell 2 redovisas gällande avtalstider för upphandlad verksamhet samt när ny upphandling alternativt överlämnande till SUV behöver göras. De gulmarkerade raderna är boenden som enligt omsorgsnämnsens beslut i februari 2016 kommer att gå i uppdrag till SUV.

Verksamhet/enhet	Insats	Nuvarande utförare	Sista avtalsdag nuvarande avtal	Avtalet kan förlängas	Sista dag för uppsägning avtal	Ny upphandling påbörjas senast
Bordtennisvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Bredgränd	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Grundstensvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Hasselvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Helsingforsvillan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Järnmalmsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Konstnärsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Otto Myrbergs väg	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Dragarbrunnsgatan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Sandgropsgatan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Sandstensvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Stenhagsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Stenkolsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Svartbäcksgatan 110	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Vitsippsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Ärentunavägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-09-30	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2015
Arkeologvägen 1-5	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Fänrik Ståls gata 119	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Fänrik Ståls gata 44	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Lagerlöfsgatan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Sandels gata	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Topeliusgatan 2 D	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Topeliusgatan 21	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Sköldmövägen 13	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2017-04-30	Nej	Sista avtalsperiod	Våren - 2016
Vårdsättravägen 76	Psykiatri - SoLboende upphandl	Frösunda LSS AB	2017-10-31	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2016
Vårdsättravägen 78	Psykiatri - SoLboende upphandl	Frösunda LSS AB	2017-10-31	Nej	Sista avtalsperiod	Hösten - 2016
Arkitektvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Byggmästargatan 3 A	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Gävsta	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Hjortrongatan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Kronparksvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Kungsängstorg 4	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Munters gata	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Storgatan	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Tunagatan 35	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Ekeby Bällinge	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Gotlandsresan 177	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Tibblevägen 12	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Humana Omsorg AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-01-31	Hösten - 2017
Byggmästargatan 13 G	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Carl von Linne	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Mariédalsvägen 1-5	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Smålandsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Vård & omsorg	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Jälla	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Frösunda LSS AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Tallbacken	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Frösunda LSS AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Tibblevägen 102	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Frösunda LSS AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Täbyvägen 12	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Frösunda LSS AB	2016-10-31	2018-10-31	2016-02-01	Hösten - 2017
Ringgatan 6 D	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Nytida AB	2016-11-30	2018-11-30	2016-02-28	Hösten - 2017
Lunda 1	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	BAMU omsorg AB	2017-01-31	2019-01-31	2016-04-30	Januari - 2018
Lunda 2	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	BAMU omsorg AB	2017-01-31	2019-01-31	2016-04-30	Januari - 2018
Stålgatan 39	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	BAMU omsorg AB	2017-01-31	2019-01-31	2016-04-30	Januari - 2018
Stålgatan 57	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	BAMU omsorg AB	2017-01-31	2019-01-31	2016-04-30	Januari - 2018
Malma Backe 3 F	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Frösunda omsorg AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Domherrevägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Olivia omsorg AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Rådjurstigen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Olivia omsorg AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Askvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Olivia omsorg AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Backvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Private Nursing Sweden AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
G Kjellbergs väg 5	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Private Nursing Sweden AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Granelidsvägen	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Olivia omsorg AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019
Malma Backe 3 C	Boende LSS 9:9 - sammanhållen	Private Nursing Sweden AB	2018-10-31	2020-10-31	2018-04-30	Hösten - 2019

Tabell 2 avtalstider för upphandlad verksamhet inom bostad med särskild service

4.3 Framtida inriktning i driftsform och konkurrensutsättning

Nämndens avsikt är att minst 50% av nämndens verksamhet baserat på omslutning ska drivas av SUV. I dagsläget driver SUV 40 av totalt 102 boendeenheter varav 20 är vunna i konkurrens. Ramupphandlade enheter är inte medräknade i dessa uppgifter.

För en långsiktig planering av vilka enheter som ska konkurrensutsättas så behöver förvaltningen ta hänsyn till flera faktorer innan ett beslut fattas, bl.a om situationen och nuläget på boendet, lokalernas utformning, ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som kan ha betydelse inför ett beslut om upphandling av en boendeenhet.

4.3.1 Krav i förfrågningsunderlag

Genom uppföljningar som genomförs kan nämnden få information om hur krav som ställs på utföraren tolkas och utförs i respektive verksamhet. Genom att systematiskt sammanställa resultat av uppföljningar får nämnden ett underlag vilka krav som behöver revideras och tydliggöras. De områden som kommer ha särskilt fokus i både kravställande och uppföljning under planperioden är:

- Mervärden
- Kultur- och fritidsaktiviteter
- Delaktighet och inflytande
- Habiliterande/rehabiliterande arbetssätt – stöd att utifrån önskemål flytta vidare
- Dokumentation

5 Krav på boendelokalernas utformning

De generella byggbestämmelser som finns i Boverkets byggregler (BBR) gällande bostäder i allmänhet gäller även för bostäder i bostad med särskild service. Därtill finns särskilda krav på utformning och lokalisering av bostäder med särskild service enligt LSS vilket framgår av förarbetena till LSS¹ och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd 2002:9. I dessa finns även rekommendationer att antalet boende på ett gruppboende bör var 3-5 personer men att ytterligare någon person kan accepteras. Vidare anges att den enskilde ska tillförsäkras goda levnadsvillkor oavsett antalet personer som bor i boendet. I en servicebostad enligt LSS skriver Socialstyrelsen att antalet bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet och att en institutionell boendemiljö undviks.

6 Sammanboende i bostad med särskild service

Nämnden ser inga hinder i att gruppboendena anpassas i storlek och utformning för att tillgodose önskemål om sammanboende i en gruppboende LSS, så länge det totala antalet personer inte är fler än sex personer. I en servicebostad bör önskemål om sammanboende lättare kunna tillgodoses då det inte finns samma krav på gruppens storlek. Lägenheterna i bostad med särskild service utgörs i de flesta fall av ett rum och kök. För att möjliggöra sammanboende i boenden så krävs ofta något större lägenheter.

Bostad med särskild service LSS är en verksamhet som kräver tillstånd från IVO för att bedrivas av annan än kommunen. Tillståndet anger hur många personer som får bo på boendet. Det innebär att när personer där båda har beslut om bostad med särskild service flyttar ihop i samma lägenhet så behöver (om extern utförare) en ny ansökan till IVO göras. En ny ansökan behöver göras om antalet personer då överstiger det antal tillståndet medger. IVO måste i så fall godkänna ansökan innan ytterligare en person kan flytta in.

¹ Prop 1992/93:159, s 87.

7 Alternativa insatser och arbetssätt

För att minska behovet av bostad med särskild service och samtidigt tillgodose medborgarnas behov kan alternativa insatser och arbetssätt behöva utvecklas. Nämnden har i verksamhetsplan 2016 angett att boendestöd för personkretsen i LSS ska utredas. Det finns ett antal personer som ingår i LSS personkrets som skulle kunna få sina behov tillgodosedda genom ett boendestöd med kompetens om målgruppen och dess behov. Någon sådan verksamhet finns inte i dagsläget och dessa personer beviljas ofta insats i form av bostad med särskild service (servicebostad).

De yngre som ansöker om stöd hos omsorgsförvaltningen, avdelningen för socialpsykiatri, har oftast en neuropsykiatrisk diagnos (Autismspektrumstörning och/eller ADHD) och/eller bipolär sjukdom. Dessa personer ska med rätt stöd från både kommun och landsting kunna leva ett självständigt liv. Det rehabiliterade arbetssättet behöver dock få en självklar plats. Om perspektivet anammas kommer dessa personer i framtiden inte behöva traditionella gruppboenden utan borde kunna klara av ett eget boende med stödsatser från kommun och landsting samt individ- och familjeomsorgen. Ökat samarbete med den kommande Bostadsförmedlingen kommer krävas.

Genom uppföljning och tydligare information kan personer som inte längre har omfattande behov av stöd få hjälp att utifrån önskemål flytta vidare. För att detta ska vara möjligt behöver det habiliterande/rehabiliterande arbetssättet stärkas.

8 Den enskildes rätt att välja boende

Gällande lagstiftning ger den enskilde rätt att få vara delaktig i planeringen och att så långt som möjligt ha inflytande över hur beviljade insatser genomförs. För personer beviljade bostad med särskild service kan det bland annat innebära önskemål om geografiskt läge, personaltäthet och att övriga hyresgäster är i samma ålder och har samma intressen. Däremot är erbjudande om bostad med särskild service en del av verkställigheten, vilken kommunen äger. D v s det är inte en del av det beslut om insats som den enskilde kan överklaga.

Vid bostad med särskild service, och framförallt sammanhållna boenden, behöver hänsyn tas till både individens behov och gruppens sammansättning. Personalbemanning och personalens kompetens kan skilja sig åt vid olika verksamheter beroende på de enskildas funktionsnedsättningar och stödbehov. Även den fysiska utformningen vid ett boende kan vara anpassad till personer med vissa funktionsnedsättningar och behov. För att kunna erbjuda ett boende som motsvarar den enskildes behov och samtidigt inte medför fördyrande kostnader för nämnden behöver ett visst urval av boenden göras till den enskilde.

För att införa rätt att välja boende för den enskilde behöver flera delar belysas och utarbetas närmare. Det handlar dels om förutsättningar för den enskilde att kunna välja, d v s att det finns en saklig, relevant och lättillgänglig information om valbara boenden. För att erbjuda en reell valfrihet behövs även en viss överkapacitet av bostäder. Vidare behövs administrativa system, IT-stöd och resurser för att hantera t ex lediga lägenheter, kösystem, önskemål om byte av bostad och för kontroll av att verkställighet sker inom rimlig tid. Rutiner behöver utarbetas och fastställas för hur valet ska gå till. Detta handlar bland annat om hur och när den enskilde ska kunna titta på en lägenhet, inom vilken tid svar på erbjudande ska lämnas och vad som händer om den enskilde tackar nej. Det behöver även utarbetas ett system för att beskriva den enskildes behov och utifrån detta formulera avtal så att den enskilde kan välja ett boende som motsvarar behoven.

En möjlighet för den enskilde att få ett ökat inflytande är att erbjuda en möjlighet att välja mellan de lediga lägenheter som motsvarar den enskildes behov och önskemål. Därtill att det finnas möjlighet att ställa sig i byteskö.

9 Sammanfattning av nämndens fortsatta arbete

Nämnden behöver utforma analysmetoder och verktyg för att på ett bra sätt kunna planera för kommande behov hos nämndens målgrupper. Samtidigt så behövs en planering för hur nämnden ska hantera den generationsväxling som kommer ske i befintliga boendeenheter. Resultat och förslag på åtgärder bör presenteras i nämndens plan för hållbart boende vid en årlig revidering. Revideringen bör ske i samband med nämndens verksamhetsplan och budget.

För en långsiktig planering av vilka enheter som ska konkurrensutsättas så behöver förvaltningen ta hänsyn till flera faktorer innan ett beslut fattas, bl.a om situationen och nuläget på boendet, lokalernas utformning, ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som kan ha betydelse inför ett beslut om upphandling av en boendeenhet.

Gällande att införa rätt att välja boende för den enskilde behöver flera delar belysas och utarbetas närmare. Förvaltningen ser dock att en möjlighet för den enskilde att få ett ökat inflytande genom att erbjuda en möjlighet att välja mellan de lediga lägenheter som motsvarar den enskildes behov och önskemål. Förvaltningen behöver arbeta vidare på hur denna lösning kan genomföras utifrån den brist på bostäder som i dag finns.

Behov	Boende vuxna LSS	
Vilket värde	Månadsgenomsnitt årssnitt Kostnad: Gruppboend ca 2 200 kr per plats/dygn Trapphus ca 1460 kr per plats/dygn Servicebas ca 740 kr per plats/dygn	
Mäta	Antal personer med...	
Nuläge	31 Icke verkställda beslut (25 grb samt 6 st trapphus/s-bas). 466 antal boendeplatser fördelat på 46 st gruppboenden á 242 platser samt 35 st trapphus/servicebas á 224 platser.	Kommentarer Övriga antal placering utanför kommunens anvisade lägenheter: Individavtal: 11 placeringar Ramavtal: 77 placeringar
Minsta acceptabla värde	5 st gruppboend (sammanhållna täta boenden i villa-liknande form). Varje boende behöver ha 6 lägenheter + gemensamhetsutrymmen och personalutrymmen (se Linvägen). Boendena behöver ligga kring centrala Uppsala, dvs ej ut mot Vattholma Björklinge, Gunsta osv... 1 st gruppboend (tätt boende) med 6 lägenheter samt	Gällande behovet av gruppboend: När personer som bor på barn-och ungdomsboende LSS fyller 21 år ska de flytta till ett vuxenboende LSS. I dagsläget händer att dessa personer måste bo kvar på barn- och ungdom eftersom det inte finns plats på vuxenboenden. Snittkostnad för en barn-och ungdomsplats är 5 195 kr per dygn. Gruppboenden behövs för att kommunen ska kunna verkställa beslut om bostad med särskild service LSS. Om beslut inte verkställs i tid så kan kommunen få betala sanktionsavgift. År 2014 betalade kommunen 5 533 000 kr i sanktionsavgift till IVO för icke verkställda boendebeslut.

Behov	Boende SoL socialpsykiatri	
Vilket värde	Månadsgenomsnitt årssnitt årssnitt Kostnad: Cirka 1 855 kr per plats/dygn	
Hur mäta	Antal personer med...	
Nuläge	<p>7 antal icke verkställda beslut</p> <p>174 boendeplatser fördelat på 9 täta boenden á 95 platser; 4 vårdboenden á 52 platser samt 4 stödboenden á 27 platser.</p> <p>20 antal Träningslägenheter knutna till en baslägenhet.</p>	<p>Kommentarer</p> <p>Ramavtal: 45 placeringar HVB/korttidsboende: 66 placeringar</p> <p>Kommentar: Fler personer som bor på psykiatriboenden behöver mer omvårdnad. Dessa platser skulle möjliggöra att nämnden kan arbeta för att frigöra platser på befintliga boenden genom att erbjuda personer att flytta till ett psykiatri-omvårdnadsboende som bättre motsvarar behoven.</p>
Minsta acceptabla värde	<p>1 boende för psykiatri-omvårdnad (två enheter på samma plan) totalt 16 platser samt gemensamhetsutrymmen (önskvärt att detta boende samordnas med äldreboende/särskilt boende typ Liljeforstorg).</p>	
Önskat värde		